

Muinsuskaitseaduse, halduskoostöö seaduse ja muuseumiseaduse muutmise seadus

§ 1. Muinsuskaitseaduse muutmine

Muinsuskaitseaduse 6. peatükki täiendatakse 3. jaoga järgmises sõnastuses:

„3. jagu Rahvakultuuri andmekogu

§ 79¹. Rahvakultuuri andmekogu

(1) Valdkonna eest vastutav minister asutab riigi infosüsteemi kuuluva rahvakultuuri andmekogu (edaspidi *andmekogu*).

(2) Andmekogu eesmärk on rahvakultuuri valdkonna andmete kogumine ja töötlemine rahvakultuuri korraldamise ja juhtimise ning rahvakultuuri tegevustes osalemise tõhustamiseks, samuti andmete kogumine ja töötlemine laulu- ja tantsupeo korraldamiseks ning esitatud andmete kasutamine toetuste eraldamisel.

(3) Andmekogus töödeldavaid andmeid kasutatakse rahvakultuuri ning laulu- ja tantsupeoga seotud riikliku statistika tegemiseks ja kultuuripoliitika kujundamiseks.

(4) Andmekogul on kaks alamandmekogu:

- 1) rahvakultuuri alamandmekogu, milles töödeldakse andmed rahvakultuuriga tegelevate organisatsioonide, kollektiivide, harrastajate, hoonete, valdkondlike ürituste ja koolituste kohta;
- 2) laulu- ja tantsupeo planeerimise ja korraldamisega seotud alamandmekogu, milles töödeldakse andmeid laulu- ja tantsupeol osaleda soovivate või osalevate kollektiivide ja osalejate kohta.

(5) Andmekogu põhimääruse kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(6) Isikuandmetena kogutakse järgmisi andmeid:

- 1) rahvakultuuriga tegeleva organisatsiooni tegevjuhi nimi, isikukood ja kontaktandmed;
- 2) rahvakultuuri kollektiivi juhendaja nimi, isikukood ja kontaktandmed;
- 3) harrastaja nimi, isikukood ja kontaktandmed ning andmed tema hariduse ja kutse kohta;
- 4) laulu- ja tantsupeol osaleda sooviva või osaleva kollektiivi juhendaja, kollektiivi kontaktisiku, kollektiivi liikme ja korraldustoimkonna liikme nimi, isikukood ja kontaktandmed.

(7) Andmekogusse kantavate andmete, sealhulgas isikuandmete täpsem koosseis ja nende säilitamise tähtaeg, andmete esitamine ja muutmine, andmetele juurdepääsu ja andmete väljastamise kord ning muud andmekogu pidamiseks vajalikud tingimused sätestatakse andmekogu põhimääruses.

(8) Andmekogu vastutav töötaja on Kultuuriministeerium.

(9) Andmekogu volitatud töötleja määratakse andmekogu põhimääruses. Andmekogu volitatud töötleja ülesandeid võib halduslepingu alusel täita eraõiguslik juriidiline isik vastutava töötleja ettenähtud ulatuses. Halduslepingu sõlmimisel teostab halduslepingu täitmise üle järelevalvet Kultuuriministeerium.

(10) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 9 nimetatud haldusleping lõpetatakse ühepoolset või esineb muu põhjus, mis takistab haldusülesande täitjal jätkata haldusülesande täitmist, korraldab haldusülesande edasise täitmise Kultuuriministeerium.“.

§ 2. Halduskoostöö seaduse muutmine

Halduskoostöö seaduse § 13 lõiget 1¹ täiendatakse punktiga 29 järgmises sõnastuses: „29) muinsuskaitseaduse § 79¹ lõike 9 alusel sõlmitav haldusleping.“.

§ 3. Muuseumiseaduse muutmine

Muuseumiseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahv 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 1. Seaduse eesmärk, reguleerimisala ja kohaldamisala

(1) Käesolev seadus sätestab muuseumi mõiste, muuseumikogu korralduse ja muuseumi tegevuse alused ning museaali kindlustamise ja rahvusvahelise näituse omanikule tekkinud kahju riigi poolt hüvitamise tingimused.

(2) Seaduse eesmärk on luua tingimused kestlike, professionaalsete ja eetiliste muuseumide arenguks, kes:

- 1) tugevdavad üksikisikute ja kogukondade arusaama kultuurist, ajaloost ja keskkonnast;
- 2) aitavad kaasa kriitilisele mõtlemisele mälust ja identiteedist;
- 3) hoiavad kultuuri- ja loodusväärtusi tulevastele põlvkondadele;
- 4) edendavad kogukonnatunnet ja kultuurilist mitmekesisust;
- 5) inspireerivad ja loovad uusi teadmisi;
- 6) edendavad haridust, heaolu, võrdsust ja demokraatiat;
- 7) arvestavad teenuste pakkumisel kasutajate vajadustega kogu nende elukaare ulatuses.

(3) Muuseum käesoleva seaduse tähenduses on juriidiline isik või asutus:

- 1) kellel on muuseumikogu, mille museaalidest vähemalt poolte omanik on muuseum või vähemalt poolte kohta on sõlmitud vähemalt 50-aastane kasutusleping või riigile kuuluva muuseumikogu kasutamise tähtajatu leping;
- 2) kes kogub eesmärgipäraselt vaimset või materiaalselt kultuuri- või looduspärandit;
- 3) kes peab museaalide üle arvestust, lähtudes muuseumide rahvusvahelistest dokumenteerimispõhimõtetest;
- 4) kes tagab muuseumikogu pikaajalise säilimise;
- 5) kelle muuseumikogu on huvilistele kättesaadav;
- 6) kes teeb muuseumikoguga seotud uurimis- või teadustööd ja esitab regulaarselt selle tulemusi avalikkusele näituste, hariduslike tegevuste või sündmuste ja teaduslike või populaarteaduslike publikatsioonide vahendusel;
- 7) kes ei jaota kasumit.

(4) Omandivormi järgi jagunevad muuseumid järgmiselt:

- 1) riigimuuseum – ministeeriumi hallatav riigiasutus, ministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus või nimetatud asutuste struktuuriüksus;
- 2) riigi sihtasutuse muuseum – riigi sihtasutus, riigi osalusel asutatud sihtasutus või nimetatud isikute struktuuriüksus või nimetatud isikute asutatud sihtasutus;
- 3) munitsipaalmuuseum – kohaliku omavalitsuse üksuse asutus või kohaliku omavalitsuse üksuse asutatud juriidiline isik, mille kaasasutaja ei ole riik, või nimetatud asutuse või isiku struktuuriüksus;
- 4) avalik-õigusliku isiku muuseum – avalik-õiguslik juriidiline isik või selle struktuuriüksus;
- 5) eramuuseum – eraõiguslik juriidiline isik või selle struktuuriüksus, mis ei ole riigi sihtasutuse muuseum ega munitsipaalmuuseum.

(5) Käesolevat seadust kohaldatakse riigimuuseumile ja riigi sihtasutuse muuseumile. Avalik-õigusliku isiku muuseumile, munitsipaalmuuseumile ja eramuuseumile kohaldatakse käesolevat seadust niivõrd, kuivõrd see on käesolevas seaduses sätestatud.

(6) Käesolevat seadust ei kohaldata teadus- ja arendusasutuse hallatava teaduskollektsiooni suhtes juhul, kui see on positiivselt läbinud hindamise teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 14 lõike 4 punkti 3 alusel kehtestatud tingimuste kohaselt.

(7) Museaali väljaveole ja ekspordile kohaldatakse kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja sisseveo seadust.

(8) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.“;

2) paragrahvi 2 lõige 1 tunnistatakse kehtetuks;

3) paragrahvi 2 lõikes 4 asendatakse sõnad „seotud muuseumide“ sõnadega „sama piirkonna või sarnase ainevaldkonna muuseumide ja teiste kultuuripärandiasutuste“;

4) paragrahvi 2 lõiget 6 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Teiselt muuseumilt laenatud museaali või abikogusse arvatud asja ei loeta hoiule võetud asjaks.“;

5) paragrahvi 5 lõikes 2 asendatakse sõnad „käesoleva seaduse §-s 19 nimetatud muuseuminõukogu“ sõnaga „Muinsuskaitseameti“;

6) paragrahvi 5 lõike 4 punkti 2 täiendatakse pärast sõna „muuseumide“ sõnadega „ja teiste kultuuripärandiasutuste“;

7) paragrahvi 5 lõike 5 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Määruses nähakse ette asja museaalina arvele võtmise ja muuseumisse hoiule võtmise toimingute vormistamise nõuded ning museaali ja muuseumisse hoiule võetud asja kasutamiseks andmise, muuseumikogust väljaarvamise ja õigustatud isikule tagastamise toimingute vormistamise nõuded.“;

8) paragrahvi 6 lõigetest 1–3, § 15 lõikest 1 ja § 22 lõike 2 punktist 3 jäetakse välja sõnad „kauemaks kui aastaks“.

9) paragrahv 7 tunnistatakse kehtetuks;

10) paragrahvi 9 lõikes 1 asendatakse sõnad „§ 2 lõikes 1 sätestatud ülesannetele“ sõnadega „§ 1 lõikes 3 sätestatule“;

11) paragrahvi 10 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Riigimuuseumi tegevuse lõpetamisel antakse muuseumikogu koos arvestusdokumentatsiooniga üle teisele muuseumide andmekoguga liitunud muuseumile, raamatukogule, Rahvusarhiivile või kohaliku omavalitsuse arhiivile või kasutamiseks riigi sihtasutuse muuseumile, avalik-õigusliku isiku muuseumile, munitsipaalmuuseumile või eramuuseumile käesoleva seaduse §-s 9 sätestatud korras, säilitades võimaluse korral alakogudeta muuseumikogu või alakogu terviklikkuse.“;

12) paragrahvi 11 lõiked 1–5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Muuseumide andmekoguga liitunud muuseumi museaal arvatakse muuseumikogust välja, kui museaal:

1) on hävinud;

2) on enne muuseumikogusse arvamist omaniku tahte vastaselt tema valdusest välja läinud või teisest riigist välja viidud. Sellisel juhul antakse museaal üle omanikule või tagastatakse teisele riigile.

(2) Museaali võib muuseumikogust välja arvata, kui:

1) museaali kuulumine muuseumikogusse ei ole kooskõlas muuseumi kogumispõhimõtetega;

2) sama muuseumi muuseumikogus või mõnes teises riigile kuuluvas muuseumikogus leidub museaaliga olulisel määral sarnaseid museaale, mis on paremas seisukorras või mille kohta teadaolev kultuuriväärtuslik teave on täielikum;

3) museaal ei ole leitav ega tuvastatav ja on piisav alus arvata, et see ei ole säilinud;

4) museaal on kahjustatud ja seda ei ole võimalik või otstarbekas taastada.

(3) Museaali väljaarvamise muuseumikogust käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud alustel ning museaali võõrandamise viisi valiku otsustab muuseumi juht, arvestades muuseumi juhi moodustatud, vähemalt kolmeliikmelise komisjoni põhjendatud ettepanekut.

(4) Riigile kuuluvast muuseumikogust väljaarvatud kahjustatud ja mittetaastatav asi kantakse maha ja hävitatakse riigivaraseaduse § 55 lõike 2 alusel riigivara valitseja kehtestatud riigivara kõlbmatuks tunnistamise, mahakandmise ja hävitamise korra kohaselt.

(5) Riigile kuuluvast muuseumikogust käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1, 2 ja 4 sätestatud alusel väljaarvatud asi võetakse samas muuseumis kasutusse muuseumi ülesandeid toetaval eesmärgil, antakse üle teisele muuseumile, sõltumata tema omandivormist, või valitsusasutusele, kohaliku omavalitsuse üksuse asutusele või juriidilisele isikule, kes tegutseb avalikes huvides, või tagastatakse museaali muuseumile annetanud või müünud isikule.“;

13) paragrahvi 12 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

14) paragrahvi 12 lõiget 4 täiendatakse pärast sõna „eramuseumi“ sõnadega „, mis on saanud tegevuse lõpetamisele eelnenud 10 aasta jooksul riigieelarvest vähemalt ühel korral tegevustoetust,“;

15) paragrahvi 15 lõikes 6 asendatakse sõnad „§ 2 lõikes 1 sätestatud muuseumi ülesannetele“ sõnadega „§ 1 lõikes 3 sätestatule“;

16) paragrahv 18 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 18. Riigimuuseumi ja riigi sihtasutuse muuseumi juhi vaba ametikoha täitmine

(1) Riigimuuseumi ja riigi sihtasutuse muuseumi juhi vaba ametikoha täitmiseks korraldatakse avalik konkurss.

(2) Riigimuuseumi juhi kandidaadile esitatavad nõuded ja avaliku konkursi läbiviimise korra kehtestab minister määrusega, kui riigimuuseum on ministeeriumi hallatav riigiasutus, ning ministeeriumi hallatava riigiasutuse või valitsusasutuse juht käskkirjaga, kui riigimuuseum on selle asutuse struktuuriüksus.

(3) Riigi sihtasutuse muuseumi juhi avaliku konkursi korraldamise tingimused ja kord sätestatakse sihtasutuse põhikirjas.

(4) Minister või ministeeriumi hallatava riigiasutuse või valitsusasutuse juht sõlmib riigimuuseumi juhiga tähtajalise töölepingu kuni viieks aastaks.

(5) Riigi sihtasutuse nõukogu esimees sõlmib riigi sihtasutuse muuseumi juhiga juhatuse liikme lepingu kuni viieks aastaks.

(6) Riigimuuseumi juhi tähtajalist töölepingut ja riigi sihtasutuse muuseumi juhatuse liikme lepingut võib avalikku konkurssi korraldamata pikendada üks kord.

(7) Kui riigi sihtasutuse muuseumi juhi vaba ametikohta ei ole mõjuval põhjusel võimalik avaliku konkursi korras täita, määrab riigi sihtasutuse muuseumi nõukogu muuseumi juhi sihtasutuse asutaja või asutajate nõusolekul kuni üheks aastaks avalikku konkurssi korraldamata.“;

17) paragrahvi 20 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Riigimuuseumi tegevust rahastatakse riigieelarvest muuseumi põhimääruses sätestatud eesmärkide täitmiseks.“;

18) paragrahvi 20 lõikes 2 asendatakse sõnad „§ 2 lõikes 1“ sõnadega „§ 1 lõikes 3“;

19) paragrahvi 20 lõike 3 punkt 2 tunnistatakse kehtetuks;

20) paragrahv 21 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 21. Muuseumile riigieelarvest toetuse määramise põhimõtted

(1) Riigi sihtasutuse muuseumile määratakse riigieelarvest toetus asutajaõigusi teostava ministeeriumi kaudu muuseumi põhikirjaliste eesmärkide ja asutaja või asutajate sõnastatud ootuste täitmiseks.

(2) Riigile kuuluvat muuseumikogu kasutavale muuseumile, mida ei ole asutanud riik, määratakse halduslepingus sätestatud ülesannete täitmiseks riigieelarvest toetus ministeeriumi kaudu, kes on muuseumikogu kui riigivara valitseja riigivaraseaduse tähenduses.

(3) Avalik-õigusliku isiku muuseumile, munitsipaalmuuseumile ja eramuuseumile võib määrata riigieelarvest toetuse muuseumivaldkonna mitmekesisuse ja muuseumiteenuste piirkondliku kättesaadavuse tagamiseks.

(4) Lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud eesmärkidel antavale muuseumide põhitegevuse ja arengu terviklikuks edendamiseks ettenähtud toetusele (edaspidi *tegevustoetus*) võib muuseumile määrata riigieelarvest sihtotstarbelise toetuse üksikuteks valdkonna või muuseumi arengu, rahvuskultuuri, piirkondliku mõju või rahvusvahelise koostöö seisukohalt olulisteks tegevusteks. Sihtotstarbelise toetuse taotlemise, taotleja hindamise ja toetuse määramise tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(5) Riigieelarvest tegevustoetuse taotlemise, taotleja hindamise ja toetuse määramise täiendavad tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

21) paragrahvi 23 lõikes 2 asendatakse sõnad „300 eurot“ sõnadega „7500 eurot“ ja sõnad „600 eurot“ sõnadega „15 000 eurot“.

§ 4. Seaduse jõustumine

Käesoleva seaduse §-d 1 ja 2 jõustuvad 2024. aasta 1. septembril.

Jüri Ratas
Riigikogu esimees

Tallinn, 2022

Algatab Vabariigi Valitsus

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)